

پیش‌بینی فراهیجان بر اساس جو مدرسه، ارزش‌های وابسته به تحصیل و عملکرد خانواده در دانش‌آموزان متوسطه

ایمان پارسایی^۱، اسماعیل سعدی پور^{۲*}، فریبرز درتاج^۳ و حسن اسدزاده^۴

تاریخ پذیرش: ۹۷/۴/۷

تاریخ دریافت: ۹۶/۸/۱۹

چکیده

هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی فراهیجان بر اساس جو مدرسه، ارزش‌های وابسته به تحصیل و عملکرد خانواده در دانش‌آموزان متوسطه بود. روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان پایه اول و سوم مقطع متوسطه دوم شهر شیراز در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ بود. نمونه آماری ۳۸۰ نفر (۱۹۰ دختر و ۱۹۰ پسر) از این افراد بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و به پرسشنامه و به پرسشنامه‌های جو مدرسه، سنجش عملکرد خانواده، ارزش‌های وابسته به تحصیل و فراهیجان پاسخ دادند. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین جو مدرسه و ارزش‌های وابسته به تحصیل با فراهیجان وجود دارد اما بین نمره کلی عملکرد خانواده با فراهیجان رابطه معناداری مشاهده نشد. نتایج نشان داد که از بین ابعاد جو مدرسه، بعد ارتباط مثبت معلم و دانش‌آموز و حمایت عاطفی، از بین ابعاد ارزش‌های وابسته به تحصیل، بعد ارزش‌های فردی و ارزش‌های اجتماعی و از بین ابعاد عملکرد خانواده، بعد حل مشکل و همراهی می‌تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش‌بینی کند. بر اساس نتایج می‌توان نتیجه‌گیری کرد که جو مدرسه، ارزش‌های وابسته به تحصیل و عملکرد خانواده قادر به پیش‌بینی فراهیجان می‌باشند. بر اساس نتایج می‌توان نتیجه‌گیری کرد که جو مدرسه، ارزش‌های وابسته به تحصیل و عملکرد خانواده قادر به پیش‌بینی فراهیجان می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: جو مدرسه، عملکرد خانواده، ارزش‌های وابسته به تحصیل، فراهیجان

^۱ - دانشجوی دکتری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

^۲ - دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

^۳ - استاد دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

^۴ - دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

*- نویسنده مسئول مقاله: ebiabangard@yahoo.com

پیشگفتار

میزان ارزشی که افراد برای هیجانات خود قائلند و عقاید آنان در مورد ابراز هیجانات، میزان آگاهی آنان از احساسات و هیجانانشان، میزان اشتیاق و کفایت شان در کمک به شکل‌گیری دنیای هیجانی خود، به آنان آموزش می‌دهد تا دانشی را در مورد هیجانات خود و دیگران به دست آورند و به همان اندازه این آموزش‌ها به افراد کمک می‌کنند تا در موقعیت‌های هیجانی راه‌حلی را که منجر به مدیریت این موقعیت‌ها می‌شود، تولید کنند (Hen & Goroshit, 2012). چگونگی تعامل فرد با وقایع زندگی متأثر از چگونگی مدیریت هیجان و تاثیر این هیجان‌ها بر زندگی وی می‌باشد. ناسازگاری هیجانی می‌تواند آسیب‌زا باشد (Sheikholeslami and Taheri, 2017). فراهیجان بر این موضوع دلالت دارد که هیجانات اولیه می‌توانند هدف هیجان‌های ثانویه باشند. گاتمن، کاتز و هوون (Gottman, Katz & Hooven, 1999) فراهیجان را مجموعه احساسات و افکار افراد درباره هیجانات تجربه شده به وسیله خود تعریف کرده‌اند. فراهیجان هیجان در مورد هیجان است. این‌سازه به فراشناخت که به شناخت در مورد شناخت اشاره دارد قابل‌قیاس است (Katz, Maliken & Stettler, 2012). افراد در برخورد با یک هیجان خاص (برای مثال خشم) آن را از دید متفاوتی می‌نگرند. گروهی از مردم از اینکه خشمگین شده‌اند احساس شرم یا اندوه می‌کنند، گروهی دیگر از اینکه توانایی ابراز خشم را دارند احساس خوبی می‌کنند و برخی دیگر نیز خشم را یک هیجان طبیعی می‌دانند و به خوب یا بد بودنش توجهی ندارند (Parsaei, 2010). پس در پس تجربه هر هیجان احساسی از پذیرندگی یا ردکنندگی آن هیجان نیز وجود دارد (Parsaei, 2012). در مجموع فراهیجان ما را قادر می‌سازد که با انعطاف‌پذیری بیشتری به وقایع محیطی پاسخ دهیم (Amstadter, 2008). به عبارت دیگر تجربه زندگی همراه با آشفستگی‌های هیجانی متنوع و گوناگونی است. اینکه چگونه فرد به این آشفستگی‌ها واکنش نشان دهد نشانگر میزان توانایی فرد پذیرش هیجان‌های مثبت و منفی زندگی است (Parsamanesh et al, 2017). عوامل متفاوتی می‌تواند بر توانایی فراهیجانی دانش‌آموزان در برخورد با عواطف آموزشی اثر بگذارد که می‌توان به عملکرد خانواده، جو مدرسه و ارزش‌های وابسته به تحصیل^۱ اشاره کرد. جو مدرسه به هنجارها، ارزش‌ها، انتظارات، فضای فیزیکی و روانی حاکم بر مدرسه گفته می‌شود که ارتقا دهنده‌ی رشد اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان است (Zullig, Koopman, Patton & Ubess, 2009). جو سازمانی مدارس به منزله یک پل عمل می‌کند در یک طرف جنبه‌های عینی و محسوس مدارس از قبیل ساختار، مقررات و شیوه‌های رهبری قرار دارند و در طرف دیگر «پل» روحیه و رفتار معلمان و دانش‌آموزان واقع شده‌اند. بدین ترتیب روحیه و رفتار فقط تابعی از شیوه رهبری عملی یا ساختار

¹ - Values related to study

سازمانی مدارس نیست بلکه هر کس از دریچه ای که به رنگ ارزش‌ها، نیازها و شخصیت خودش است به دنیا می‌نگرد، این همان ادراکاتی است که در طرز تفکر و رفتارش تاثیر می‌گذارد. زیرا جو، درک یا احساسی است که معلمان و دانش‌آموزان نسبت به این جنبه‌های محسوس و عینی مدارس به دست می‌آوردند (Hardeman et al. 2016). بنابراین جو سازمانی مدارس به نوعی شبیه سبک‌های فراهیجانی والدین عمل می‌کند و تجربیات فراهیجانی دانش‌آموزان دانش‌آموزان را متاثر می‌سازد (Parsaei, 2012). سوسی، بارونسل و توسیلی (Ciucci, Baroncelli & Toselli, 2015) اشاره دارند که معلمان می‌توانند نقشی از شکلی دهی فراهیجانی را برای دانش‌آموزان ایفا کنند که منجر به کاهش یا افزایش تلاششان شود. به این معنا که احساسات حاصل از موفقیت یا شکست‌ها را به سوی فراهیجان‌های رها کردن یا مصمم شدن سوق دهند. به گونه‌ای که به نظر می‌رسد سبکی از حل مساله را در اختیار آنان قرار می‌دهد (Beer, 2011). از سوی دیگر عملکرد خانواده به توانایی در هماهنگی با تغییرات، حل تضادها و تعارضات، همبستگی بین اعضا و موفقیت در اعمال الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز بین افراد، اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام خانواده تعریف شده است (Khoy Nejad, Rajaie & Shirazi, 2013). عملکرد خانواده در اصل اشاره به ویژگی‌های سیستمی خانواده دارد. به بیان دیگر عملکرد خانواده یعنی توانایی خانواده در هماهنگی یا انطباق با تغییرات ایجاد شده در طول حیات، حل کردن تعارض‌ها، همبستگی میان اعضا و موفقیت در الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز میان افراد و اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام خانواده (Lamb et al, 2016). از سوی دیگر اعتقاد بر این است که سازماندهی خانواده با رضایت نقش و اعتبار عملکرد نقش در خانواده مرتبط می‌باشد (Babakhani, Amiri & Abolmaali, 2016). عملکرد خانواده مجموعه‌ای است از وظایف، نقش‌ها و انتظاراتی که اعضای خانواده در مقابل یکدیگر دارند. بنابراین خانواده در مشخص کردن نقش‌ها و وظایف بین اعضا، تفاهم درباره‌ی نقش‌های محول شده، عادلانه و منطقی بودن وظایف و نقش‌ها، قدرت برنامه‌ریزی برای انجام وظایف، تبیین نقش‌ها و مرزها برای اعضا، وضع مقررات برای برقراری نظم در خانواده، حمایت از یکدیگر در مواقع بحران، ارتباط صریح، اعتماد متقابل و مسئولیت‌پذیری، نقش اساسی را ایفا می‌کند (Jahangir, 2013). به نظر لمب و همکاران (Lamb et al, 2016)، برای دستیابی به عملکرد مطلوب در سیستم خانواده، باید نقش‌ها، وظایف و تکالیف در بین همه اعضای خانواده به‌طور نظام‌مند و هماهنگ، سازمان داده شود. همچنین آنها معتقد هستند هماهنگی و توازن، رهبری و رابطه مؤثر، برای عملکرد بهینه، مهم هستند. جو روانی اجتماعی کلاس درس از یک سو و جو عاطفی خانواده از سوی دیگر می‌توانند بر هیجان‌های وابسته به مدرسه تاثیر عمیقی بگذارد. به گونه‌ای که در بلندمدت روشنی از مدیریت

هیجان را به فرزندان آموزش می دهد که می تواند مفید یا مضر باشد (shahkarami et al, 2017). سامانی و حسینی (Samani & Hosseini, 2013) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که عملکرد خانواده می تواند بر نحوه تنظیم هیجان ها در فرزندان اثر بگذارد. فیروزبخت (Firozbakht, 2012) در پژوهشی نشان داد که الگوهای ارتباطی خانواده بر تنظیم هیجان اثر می گذارد. به نحوی که عملکرد خانواده می تواند باورهای مرتبط به تکلیف را از نظر شناختی و عاطفی متاثر سازد و بر فراهیجان های مرتبط با مدرسه تاثیرگذار باشد (Katz, 2011). نهایت اینکه ارباسی (Arabaci, 2013) ارزش را به عنوان اعتقاد پایدار، شیوه های خاص رفتاری با حالت نهایی یک موجود تعریف کرده است که از لحاظ شخصی یا اجتماعی قابل قبول است. به گفته وی ارزش مدرسه از طریق رویکرد مدیران و معلمان به دانش آموزان منتقل می شود. اما عوامل تاثیر گذاری در میان هستند که می توانند نوع نگاه فرد را نسبت به ارزش های کسب شده متاثر سازند. خانواده یک بنیاد اجتماعی مهم برای یادگیری ارزش ها است. خانواده، تحت معیارهای اجتماعی ارزش های مطلوب و نامطلوب برای کودکان را تعیین می کند (Demir & Kok, 2012). از طرف دیگر، روابط اخلاقی کودک در پرتو ارتباط با دیگران، مثل، خانواده و دوستان از طریق تشویق و یا تنبیه شدن برای انجام کارهای درست و غلط رشد می نماید (Tibbetts, Canning & Harackiewicz, 2015). ارزش های فردی همانند یک راهنما و مبنای رفتار در جهت گیری نیات و اعمالشان و همچنین نفوذ در ادراک افراد نقش بسزا دارند. در کنار ارزش های فردی، ارزش های خانوادگی و همچنین ادراک خویشتن نیز می تواند در کمیت و کیفیت پذیرش ارزش های نوجوانان نقش داشته باشد (Thieme et al., 2016). ارزش هایی که نوجوانان به همراه دارند متاثر از الگوهای مدرسه و شرایط خانوادگی آنان است. زیرا ادراک از خویشتن به مثابه نگرش ها و باورهای شخصی هستند که بر رفتار او اثر می گذارند و فرد از طریق رفتارها و تجربه هایی که از محیط کسب می کند اقدام به تغییر نگرش و باورهای خود می کند (Niehaus, Matthew & Rogelberg, 2016). به عبارت دیگر نوجوانان گاهی اوقات بر اساس ادراک از خویشتن بر مبنای رفتار خود قضاوت می کنند که چه احساسی به آنها دست داده است. مدینا و همکاران (Medina et al., 2014) بیان کرده اند که باید بین ارزش های منقل شده از خانواده و ارزش های مدرسه تمایز اساسی قائل شد. مستمینگر و همکاران (Mitmansgruber et al., 2008 & 2009) به این نتیجه دست یافتند که فراهیجان در شرایط ابهام نقش روشنگری هیجانی را بر عهده دارد. شرم و رایب (Schramm and Wirth, 2010) بر نقش تاییدکنندگی فراهیجان اشاره دارند و بر (Beer, 2011) فراهیجان را سبکی از مقابله می داند. در مجموع با توجه به مطالب گفته شده هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به این سوال پژوهشی است

که آیا جو مدرسه، ارزش‌های وابسته به تحصیل و عملکرد خانواده پیش‌بینی‌کننده فراهیجان در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم می‌باشد؟

روش، جامعه و نمونه‌ی آماری پژوهش

روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه اول و سوم مقطع متوسطه دوم شهر شیراز در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ بوده است. تعداد نمونه بر اساس قاعده کلاین (۲۰۱۰) یعنی ۲۰ نفر برای هر مولفه و در مجموع ۱۹ مولفه، ۳۸۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله انتخاب شد. به این صورت که از بین نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شهر شیراز دو ناحیه به تصادف انتخاب و سپس از این دو ناحیه هر کدام دو مدرسه دخترانه و پسرانه (در مجموع هشت مدرسه) انتخاب و به پرسشنامه‌های زیر پاسخ دادند:

پرسشنامه جو مدرسه: این پرسشنامه دارای ۳۵ سوال و هشت بعد ارتباط مثبت معلم و دانش‌آموز، روابط با مدرسه، حمایت علمی، نظم و انضباط، فضای فیزیکی مدرسه، فضای اجتماعی مدرسه و تساوی و رضایت علمی است که به وسیله زولینگ و همکاران (Zullig et al., 2009) ساخته شده است. نتایج تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی در پژوهش سازندگان شاخص‌های برآزش مناسبی را به دست داد: پایایی مقیاس در مطالعه سازندگان به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۶۵ تا ۰/۸۷ گزارش شده است. در پژوهش حاضر با حذف سوالات دارای همبستگی کمتر از ۰/۳۰ و انجام مجدد تحلیل عاملی چهار بعد ارتباط مثبت معلم و دانش‌آموز، حمایت، نظم و انضباط و فضای فیزیکی و اجتماعی مدرسه به دست آمد که حدود ۶۵ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کرد. ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه سنجش عملکرد خانواده: این پرسشنامه بر اساس الگوی مک مستر توسط اپستاین، بالدوین و بیشاپ (Epstein, Baldoin & Bishop, 1950) تدوین شد. دارای ۵۳ سوال و شش بعد حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار و یک نمره کلی است. پایایی آزمون در مطالعات مختلف بین ۰/۷۲ تا ۰/۹۲ گزارش شده (Sanaei, 2001). جهانگیر (Jahangir, 2013) ضریب پایایی مقیاس را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ ذکر کرده است. در پژوهش حاضر ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۸ به دست آمد.

ارزش‌های وابسته به تحصیل: برای اندازه‌گیری ارزش‌های وابسته به تحصیل از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه دارای ۱۵ سوال می‌باشد. روایی پرسشنامه از

طریق تحلیل عامل با استفاده از روش مولفه‌های اصلی و با چرخش واریماکس بررسی شد. شاخص KMO برابر با ۰/۷۹ و ضریب کرویت بارتلت برابر با ۱۵۶۱ به دست آمد که در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار بود و نشان دهنده‌ی کفایت نمونه‌گیری آزمودنی‌ها به منظور انجام تحلیل عاملی بود. پس از آن با توجه به شاخص نمودار اسکری، ارزش ویژه‌ی بالاتر از ۱/۵ و همبستگی بالاتر از ۰/۳۰ سه عامل ارزش‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی به دست آمد که روی هم ۵۴٪ از واریانس کل نمرات را تبیین می‌کردند. نتایج ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۲ و برای ابعاد به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۳ و ۰/۷۹ به دست آمد.

فرم کوتاه پرسشنامه‌ی دیدگاه فراهیجانی^۱: این سازه به وسیله‌ی پرسشنامه دیدگاه فراهیجانی میتمسگربر، بک، هافر و گرهارد (Mitmansgruber, Beck, Höfer & Gerhard, 2009) سنجیده شد که دارای ۲۸ گویه و شش خرده مقیاس خشم، همدردی، علاقه، شرمندگی، کنترل فکر و سرکوبی است که بر روی نشانگر دیدگاه فرد نسبت به تجربه‌ی هیجان‌های مختلف منفی و مثبت است. ضریب پایایی گزارش شده توسط سازندگان این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای ۰/۸۸ برای کل سوالات گزارش شده است. همچنین در مطالعه‌ی صفری، پارسایی و نجاتی (Safari, Nejati & Parsaei, 2015) نیز به منظور ارزیابی پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریب پایایی ۰/۸۰ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۸ به دست آمد.

یافته‌ها

بررسی یافته‌های توصیفی نشان داد که از کل گروه نمونه ۱۹۰ نفر از آزمودنی‌ها پسر (۵۰ درصد) و ۱۹۰ نفر دختر (۵۰ درصد) بودند. نفر (۲/۶ درصد) ۱۴ سال، ۱۵۱ نفر (۳۹/۷ درصد) ۱۵ سال، ۱۲۱ نفر (۲۲/۶ درصد) ۱۶ سال، ۵۶ نفر ۱۷ سال و ۱۲ نفر (۳/۲ درصد) ۱۸ سال داشتند.

¹ - Meta- emotion philosophy scale

جدول ۱- میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
عملکرد خانواده	۷۸/۸۳	۹/۲۶
جو مدرسه	۴۴/۸	۷/۵۵
ارزش‌های وابسته به تحصیل	۴۵/۱۶	۸/۶۷
فراهیجان	۴۷/۴۷	۶/۲۷
انگیزش	۳۴/۲۹	۴/۱۰

جدول فوق میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. همان گونه که مشاهده می‌شود میانگین و انحراف معیار عملکرد خانواده به ترتیب ۷۸/۸۳ و ۹/۲۶، میانگین و انحراف معیار جو مدرسه به ترتیب ۴۴/۸ و ۷/۵۵، میانگین و انحراف معیار ارزش‌های وابسته به تحصیل به ترتیب ۴۵/۱۶ و ۸/۶۷، میانگین و انحراف معیار فراهیجان به ترتیب ۴۷/۴۷ و ۶/۲۷ و میانگین و انحراف معیار انگیزش به ترتیب ۳۴/۲۹ و ۴/۱۰ می‌اشد.

جدول ۲- ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مورد پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴
عملکرد خانواده	۱			
جو مدرسه	۰/۱۸**	۱		
ارزش‌های وابسته به تحصیل	۰/۰۲	۰/۲۱**	۱	
فراهیجان	۰/۰۹	۰/۲۷**	۰/۱۰*	۱

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود همبستگی مثبت و معنی‌داری بین جو مدرسه ($r = 0.18$; $p < 0.05$)، ارزش‌های وابسته به تحصیل ($r = 0.21$; $p < 0.05$) با فراهیجان وجود دارد.

فرضیه اول: جو مدرسه، فراهیجان را به طور معناداری پیش‌بینی می‌کند. برای بررسی این فرضیه پژوهشی از ضریب رگرسیون چندگانه به شیوه‌ی همزمان استفاده شد. نتایج در جدول زیر آمده است.

جدول ۳- نتایج رگرسیون به منظور پیش‌بینی فراهیجان بر اساس جو مدرسه

متغیر پیش بین	R	R ²	F	P<	Beta	t	P<
ارتباط مثبت معلم و دانش آموز	۰/۳۲	۰/۱۱	۱۱/۰۸	۰/۰۰۱	۰/۲۴	۴/۴۵	۰/۰۰۱
حمایت عاطفی					۰/۱۳	۲/۵۴	۰/۰۵
نظم و انضباط					۰/۰۱	۰/۲۹	۰/۷۶
فضای فیزیکی و اجتماعی					۰/۰۸	۱/۳۵	۰/۱۷

همان طور که جدول ۵ نشان می‌دهد، رگرسیون چند گانه به شیوه همزمان به منظور پیش‌بینی فراهیجان از روی ابعاد جو مدرسه معنی‌دار است و مقدار F برابر با ۱۱/۰۸ می‌باشد. ابعاد ارتباط مثبت معلم و دانش آموز با ضریب بتای ۰/۲۴، و حمایت عاطفی با ضریب بتای ۰/۱۳ می‌تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش‌بینی کند. همچنین، مقدار R² نشان می‌دهد که ۰/۱۱ از واریانس فراهیجان توسط جو مدرسه قابل پیش‌بینی است.

فرضیه دوم: ارزش های وابسته به تحصیل، فراهیجان را به طور معناداری پیش بینی می‌کند. برای بررسی این فرضیه پژوهشی از ضریب رگرسیون چندگانه به شیوه ی همزمان استفاده شد. نتایج در جدول زیر آمده است.

جدول ۴- نتایج رگرسیون به منظور پیش‌بینی فراهیجان بر اساس ارزش های وابسته به تحصیل

متغیر پیش بین	R	R ²	F	P<	Beta	t	P<
ارزش های فردی	۰/۲۳	۰/۰۵	۶/۸۲	۰/۰۰۱	۰/۱۹	۳/۲۳	۰/۰۰۱
ارزش های اجتماعی					۰/۲۱	۳/۵۳	۰/۰۰۱
ارزش های خانوادگی					۰/۰۶	۱/۱۴	۰/۲۵

همان طور که جدول ۶ نشان می‌دهد، رگرسیون چند گانه به شیوه همزمان به منظور پیش‌بینی فراهیجان از روی ارزش های وابسته به تحصیل معنی‌دار است و مقدار F برابر با ۶/۸۲ می‌باشد. ابعاد ارزش های فردی با ضریب بتای ۰/۱۹، و ارزش های اجتماعی با ضریب بتای ۰/۲۱ می‌تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش‌بینی کند. همچنین، مقدار R² نشان می‌دهد که ۰/۰۵ از واریانس فراهیجان توسط ارزش های وابسته به تحصیل قابل پیش‌بینی است.

فرضیه سوم: عملکرد خانواده، فراهیجان را به طور معناداری پیش بینی می‌کند. برای بررسی این فرضیه پژوهشی از ضریب رگرسیون چندگانه به شیوه ی همزمان استفاده شد. نتایج در جدول زیر آمده است.

جدول ۵- نتایج رگرسیون به منظور پیش‌بینی فراهیجان بر اساس عملکرد خانواده

متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	P<	Beta	t	P<
حل مشکل	۰/۲۸	۰/۰۸	۵/۳۸	۰/۰۰۱	۰/۲۶	۵/۰۳	۰/۰۰۱
ارتباط					۰/۱۰	۰/۲۹	۰/۷۷
نقش‌ها					۰/۰۶	۱/۱۱	۰/۲۶
همراهی					۰/۰۰۵	۰/۰۸	۰/۹۳
آمیزش عاطفی					۰/۱۵	۳/۲۱	۰/۰۵
کنترل					۰/۰۷	۱/۴۱	۰/۱۵

همان‌طور که جدول ۵ نشان می‌دهد، رگرسیون چند گانه به شیوه همزمان به منظور پیش‌بینی فراهیجان از روی عملکرد خانواده معنی‌دار است و مقدار F برابر با ۵/۳۸ می‌باشد. بعد حل مشکل با ضریب بتای ۰/۲۶. همراهی با ضریب بتای ۱۵ می‌تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش‌بینی کند، اما سایر ابعاد قادر به پیش‌بینی نیست. همچنین، مقدار R² نشان می‌دهد که ۰/۰۸ از واریانس فراهیجان توسط عملکرد خانواده قابل پیش‌بینی است.

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول: جو مدرسه، فراهیجان را به طور معناداری پیش‌بینی می‌کند. نتایج نشان داد که ابعاد ارتباط مثبت معلم و دانش‌آموز و حمایت عاطفی می‌تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش‌بینی کند. این نتایج با مطالعات سوسی و همکاران (Ciucci et al., 2015) و بر (Beer, 2011) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت جو مدرسه به هنجارها، ارزش‌ها، انتظارات، فضای فیزیکی و روانی حاکم بر مدرسه گفته می‌شود (Zullig et al., 2009). مدارس دارای یک ساختار سازمانی و یک ساختار انسانی هستند که نحوه تعاملات درون آن را تعیین می‌کند (Cochrane, 2015). بنابراین جو مدرسه می‌توان شرایطی را ایجاد کند که دانش‌آموزان را به سوی تلاش بیشتر سوق دهد و یا تجربه‌ای از ناکامی و رها کردن را منتقل کند. به صورتی که دانش‌آموز در برخورد با عواطف مرتبط با آموزشگاه دو نوع فراهیجان را می‌تواند سازماندهی کند. فراهیجان‌های مثبت مثل شادی، پشتکار، دلگرمی و یا فراهیجان‌های منفی مثل ناکامی، رهاکردن و ناامیدی. کیفیت ارتباط معلم و دانش‌آموز و نقش حمایتی مدرسه مبنایی را برای شکل‌دهی هیجان‌های رشد‌دهنده و به طبع آن فراهیجان‌های رشد‌دهنده آماده می‌کند. بر همین مبنا می‌توان پیش‌بینی کرد که در یک جو حمایت‌کننده نوعی از حمایت‌کنندگی عاطفی نیز وجود خواهد داشت. به گونه‌ای که می‌توان انتظار داشت مدارس حمایت‌کننده شبیه والدین در سبک فراهیجانی‌ها هدایت‌گرا است (Parsaei, 2012). به این گونه که مدارس در اینجا عواطف و احساسات دانش‌آموزان را به رسمیت می‌شناسند و در جهت هدایت آن تلاش می‌کنند. در این مدارس

نوعی از همدلی همراه با جهت دهی و مدیریت عواطف دیده می شود که می تواند به فرد الگوی موثری از درگیری هیجانی را بیاموزد. بنابراین همان گونه که هدایت گری هیجانی شامل چگونگی چیستی و چرایی هیجانات در زندگی می باشد (Katz, 2011)، جو حمایت کننده نیز مثل یک خانواده با سبک هدایت گری بالا و پذیرش بالا (Parsaei, 2010) دانش آموزان را در جهت پذیرش هیجان ها و مدیریت هیجان ها سوق می دهد.

فرضیه دوم: ارزش های وابسته به تحصیل، فراهیجان را به طور معناداری پیش بینی

می کند. برای بررسی این فرضیه پژوهشی از ضریب رگرسیون چندگانه به شیوه ی همزمان استفاده شد. نتایج نشان داد که ابعاد ارزش های فردی و ارزش های اجتماعی می تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش بینی کند. این نتایج با مطالعات سامانی و حسینی (Samani & Hosseini, 2013) و فیروزبخت (Firozbakht, 2012) و کاتز (Katz, 2011) همسو می باشد. ارزش ها معیار اساسی بایدها و نبایدهای جامعه می باشند. بنا به گفته نیهس و همکاران، (Niehaus et al., 2016) ارزش هایی که نوجوانان به همراه دارند متاثر از الگوهای مدرسه و شرایط خانوادگی و اجتماعی آنان است. مدرسه یک عامل مهم در انتقال ارزش های تحصیلی است. به گونه ای که رفتار و الگوی معلمان می تواند با میزان انگیزش تحصیلی ارتباط مستقیم داشته باشد و از سوی دیگر فرهنگ حاکم بر مدرسه به طور مستقیم یا ضمنی به نتیجه تلاش و پیامدهای پیشرفت تحصیلی اشاره دارد (Arabaci, 2013). جکسون (Jackson, 2013) در مطالعه خود مشاهده کرد که همسالان می توانند بر ارزش های یکدیگر اثر موجهی ایجاد کنند. به گونه ای که موفقیت یا عدم موفقیت یکی از همسالان می تواند در ساختار ارزش گروه تغییر ایجاد کند. بنابراین ارزش های وابسته به تحصیل، عواطف وابسته به تحصیل و فراهیجان های وابسته به تحصیل سه عامل به هم پیوسته اند. به این معنا که وقتی ارزش های وابسته به تکلیف بالا باشد، و عواطف وابسته به آن نیز ارزشمند باشد، فراهیجان های وابسته به آن نیز رشد دهنده می باشند. ارزش های وابسته به تحصیل در دو جهت حرکت می کنند: یا تقویت کننده اند یا خیر. به این معنا که از نظر دانش آموز تحصیلات فواید مطلوبی را عاید وی می کند یا برعکس دانش و دانش آموزی نوعی از بطالت وقت است. مبنای این ارزش ها هم یا فردی یا اجتماعی یا خانوادگی است (Niehaus et al., 2016). اگر ارزش های تحصیلی تقویت کننده باشند، هیجان های وابسته به تحصیل نیز مثبت خواهد بود و می توان پیش بینی کرد که فراهیجان های مثبت نیز در پی خواهد داشت. به این معنا که تلاش و پشتکار در راه کسب دانش ارج نهاده خواهد شد و موفقیت به شادی و لذت خواهد انجامید و فرا شادی یا فرا لذت که فراهیجان های آن خواهد بود و شامل احساس غرور، احساس موفقیت و

سربلندی است، افزایش خواهد یافت. اما برعکس وقتی ارزش‌ها تقویت‌کننده نیست، هیجان‌های منفی افزایش خواهد یافت و فراهیجان‌های منفی نیز پیامد آن خواهد بود.

فرضیه سوم: عملکرد خانواده، فراهیجان را به طور معناداری پیش‌بینی می‌کند. برای بررسی این فرضیه پژوهشی از ضریب رگرسیون چندگانه به شیوه‌ی همزمان استفاده شد. نتایج نشان داد که بعد حل مشکل و همراهی می‌تواند به طور مثبت و معناداری فراهیجان را پیش‌بینی کند، اما سایر ابعاد قادر به پیش‌بینی نیست. این نتایج با مطالعات مستقیم‌نگر و همکاران (Mitmansgruber et al., 2008 & 2009) و شرمن و رایث (Schramm and Wirth, 2010) همسو می‌باشد. کینگ و همکاران (۲۰۱۵) به این نتیجه دست یافتند که زمانی که عملکرد خانواده به روشنی تعریف شده باشد، مشارکت خانواده در امر تحصیل نقش مثبت دارد و زمانی که با ابهام نقش در خانواده مواجه باشیم مشارکت می‌تواند تاثیر منفی بگذارد. عملکرد خانواده به توانایی در هماهنگی با تغییرات، حل تضادها و تعارضات، همبستگی بین اعضا و موفقیت در اعمال الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز بین افراد، اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام خانواده تعریف شده است (Khoj Nejad et al., 2013). از سوی دیگر یک دانش‌آموز در محیط مدرسه عواطف مثبت و منفی زیادی تجربه می‌کند. رد یا قبولی در یک امتحان خاص، شکل دهی روابط جدید دوستی یا قطع ارتباط‌های قدیمی همگی با عواطف معطوف به خود همراه هستند. این اتفاقات آموزشی می‌توانند تجربیات فراهیجانی دانش‌آموز را متاثر سازند. برای مثال گرفتن یک نمره پایین برای یک دانش‌آموز منجر به تجربه هیجان منفی مثل اندوه می‌شود. دانش‌آموزی که از آموزش فراهیجانی مناسبی برخوردار است، احساس و رفتار بعد از تجربه اندوه بسیار متفاوتی از دانش‌آموزی دارد که از آموزش فراهیجانی نامناسبی برخوردار است. دانش‌آموز اول هیجان بعدی را که تجربه می‌کنند می‌تواند شامل فرا دلسوزی یا فرادلداری باشد و نتیجه آن افزایش تلاش جهت گریز از تجربه مجدد اندوه می‌باشد. اما دانش‌آموز دوم نیز مثل دانش‌آموز اول بعد از کسب نمره پایین دچار اندوه می‌شود، اما هیجان بعدی که تجربه می‌کند فراحشم یا فرارها کردن است. آنچه مشخص می‌کند کدام فراهیجان انتخاب و تجربه شود نحوه عملکرد خانواده بر پذیرش و هدایت‌گری هیجانی فرزندان است.

این پژوهش به علت محدودیت‌هایی از جمله روش پژوهش، گروه آزمودنی و مقطعی بودن دارای محدودیت‌هایی در تعمیم نتایج بوده است. از این رو باید در پژوهش‌های بعدی از روش‌های تجربی مثل تاثیر آموزش‌های فراهیجانی والدین بر فراهیجان‌های وابسته به مدرسه کمک گرفت یا در گروه‌هایی مثل دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول یا دانشجویان پژوهش را انجام داد.

References

- Amstadter A. (2008). Emotion regulation and anxiety disorders. *Journal of anxiety disorders*; 22(2):211-22.
- Arabaci, I.B. (2013). School Management by Values According to Teachers' Opinions. *Social and Behavioral Sciences*, Volume 103, 26 November 2013, Pages 801-806
- Babakhani, N., Amiri, M.S., Abolmaali, K. (2016). Relationship between family performance and sexual satisfaction among mental health hospital in fertile and infertile couples cleric ayatollah rohani babol. *European Psychiatry*, Volume 26, Supplement 1, 2011, Page 1656
- Beer, Nils. (2011). Effects of positive metacognitions and meta-emotions on coping, stress perception and emotions. (PhD), London Metropolitan University.
- Ciucci, E., Baroncelli, A., Toselli, M. (2015). Meta-emotion philosophy in early childhood teachers: Psychometric properties of the Crèche Educator Emotional Styles Questionnaire. *Early Childhood Research Quarterly*, Volume 33, 4th Quarter 2015, Pages 1-11
- Cochrane, T. (2015). The difference between emotion and affect: Comment on "The quartet theory of human emotions: An integrative and neurofunctional model" by S. Koelsch et al. *Physics of Life Reviews*, Volume 13, June 2015, Pages 43-44
- Demir ,k ., Kok,A. (2012) .Students Family and Family Values .*Social and Behavioral Science* ,4,7 .501-506 .
- Firozbakht, S. (2012). Investigating the role of mediator of resilience in the relationship between family communication patterns and self-regulation motivation in female and female students. Master's Degree in Psychology, Shiraz University. [In Persian].
- Gottman, J. M., Katz, L. F., & Hooven, C. (1997). *Meta emotion: How families communicate emotionally*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Hardeman, R.R., Julia M. Przedworski, Sara Burke, Diana J. Burgess, Sylvia Perry, Sean Phelan, John F. Dovidio, Michelle van Ryn (2016). Association Between Perceived Medical School Diversity Climate and Change in Depressive Symptoms Among Medical Students: A Report from the Medical Student CHANGE Study. *Journal of the National Medical Association*, In Press, Corrected Proof, Available online 24 September 2016
- Hen, M., & Goroshit, M. (2012). Academic procrastination, emotional intelligence, academic self-efficacy, and GPA: A comparison between students with and without learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 47, 116-124.
- Jackson, C.K. (2013). Can higher-achieving peers explain the benefits to attending selective schools? Evidence from Trinidad and Tobago. *Journal of Public Economics*, Volume 108, December 2013, Pages 63-77
- Jahangir, P. (2013). Comparison of family performance and marital satisfaction in employed and non-employed married women in Tehran. *Quarterly Journal of Educational Management Research*, Third Year, No. 4, pp. 178 to 192. [In Persian].
- Katz, L. F. (2011). Parental meta-emotion philosophy in families with conduct problem children: Link with peer relations. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 32, 385-399.

- Katz, L. F., Maliken, A. C., & Stettler, N. M. (2012). Parental meta-emotion philosophy: A review of research and theoretical framework. *Child Development Perspectives*, 6, 417-422.
- Khoy Nejad, GR. Rajaie, A. & Shirazi, M. (2013). Investigating Relationship Between Family Performance and Identity of Adolescents. *Innovations in Educational Management (New Thoughts in Educational Sciences)*. Volume 8 No. 1 pp: 49-60. [In Persian].
- Lamb, A.E., Biesecker, B.B., Umstead, K.L. Michelle Muratori, Leslie G. Biesecker, Lori H. Erby (2016). Family functioning mediates adaptation in caregivers of individuals with Rett syndrome. *Patient Education and Counseling*, In Press, Corrected Proof, Available online 18 June 2016
- Medina, J.A., Beatriz Macías-Gómez-Stern, Virginia Martínez-Lozano (2014). The value positions of school staff and parents in immigrant families and their implications for children's transitions between home and school in multicultural schools in Andalusia. *Learning, Culture and Social Interaction*, Volume 3, Issue 3, September 2014, Pages 217-223
- Mitmansgruber, H., Beck, T.N., Schüßler, G. (2008). "Mindful helpers": Experiential avoidance, meta-emotions, and emotion regulation in paramedics. *Journal of Research in Personality*, Volume 42, Issue 5, October 2008, Pages 1358-1363
- Mitmansgruber, Horst; Beck, Thomas N.; Höfer, Stefan; Schüßler, Gerhard (2009). When you don't like what you feel: Experiential avoidance, mindfulness and meta-emotion in emotion regulation. *Personality and Individual Differences* 46 , 448-453
- Niehaus, K., Matthew JI, Rogelberg, S. (2016). School connectedness and valuing as predictors of high school completion and postsecondary attendance among Latino youth. *Contemporary Educational Psychology*, Volumes 44-45, January-April 2016, Pages 54-67
- Parsaei, I (2010) Investigating the Relationship between parental meta-emotion Philosophy with Emotional Intelligence and Self-efficacy of Children in High School Students. Master's Thesis. Faculty of Education and Psychology. Shiraz University. [In Persian].
- Parsaei, I. (2012). The Relationship between parental meta-emotion Styles with Emotional Intelligence and Self-Efficacy of High School Students. *Journal of Educational Psychology Studies*. Seventh year No. 11. Page 26-1. [In Persian].
- Parsamish, F. Krasekian, A. Hakami, M. & Ahadi, H. (2017). The effectiveness of Gross's emotional regulation model on tolerance of emotional disturbance and emotional overeating. *Journal of Psychological Models and Methods*. Volume 8, Issue 29, Autumn 1396, pp. 23-52. [In Persian].
- Safari, H. Nejati, E. & Parsaei, I. (2015). Investigating the relationship between meta-emotion and quality of life. *First National Conference on Sustainable Development in Psychology, Educational Sciences and Social Studies*. Tehran, Higher Education Institute of Mehr Arvand, Center for Achieving Sustainable Development, November 20. [In Persian].
- Samani, S. & Hosseini, M. (1391). The Relationship between Dimensions of Family Functioning and Self-Regulation of Children, *Journal of Family Studies*, 8, 31. [In Persian].

- Schramm, H., Wirth, W. (2010). Exploring the paradox of sad-film enjoyment: The role of multiple appraisals and meta-appraisals. *Poetics*, Volume 38, Issue 3, June 2010, Pages 319-335
- Shakrmi, M. Sadeghi, M. & Ghodampour, E. (2017). Developing a model of educational engagement based on the psychosocial climate of the classroom and family affective atmosphere with the role of mediating resiliency. *Journal of Psychological Models and Methods*. Volume 8, Number 29, pp. 159-182. [In Persian].
- Sheikholeslami, R. & Taheri, J. (2017). The explanation of the educational vitality based on the attachment to parents and peers and the cognitive emotional regulation. *Journal of Psychological Models and Methods*. Volume 8, Issue 29, Page 1-22. [In Persian].
- Thieme, C., Diego Prior, Emili Tortosa-Ausina, René Gempp (2016). Value added, educational accountability approaches and their effects on schools' rankings: Evidence from Chile. *European Journal of Operational Research*, Volume 253, Issue 2, 1 September 2016, Pages 456-471
- Tibbetts, Y., Canning, E.A., Harackiewicz, J.M. (2015). Academic Motivation and Performance: Task Value Interventions. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)*, 2015, Pages 37-42
- Zullig, k.j., Koopman, T.M., Patton, J.M., & Ubess, V.A. (2009). School climate: historical review, instrument development, and school assessment. *Journal of psychoeducational assessment*. 28(2): 139-152.

Archive SID